

Regler för gåvor gällande underåriga

Gåvor till barn

I de allra flesta fall kan ett underårigt barn ta emot en gåva utan större formkrav. En julklapp eller födelsedagspresent bestående av en sak – en lös egendom – behöver i de allra flesta fall inte föranleda några ytterligare åtgärder. Om gåvan däremot skulle bestå av till exempel en fastighet eller bostadsrätt krävs att flera formkrav uppfylls för att den ska bli giltig enligt gällande bestämmelser.

Om föräldrarna är givare ska en god man förordnas i vissa fall

Då föräldrar ger sina gåvor i form av leksak eller andra uppenbart personliga presenter och barnet kan första innebörden av gåvan ställs inga andra formkrav än överlämnandet av gåvan till barnet. Gåvan kan också bestå av pengar som givaren direkt sätter in på bank i barnets namn.

Om föräldrar avser att ge sitt barn en fastighet eller del därav, bostadsrätt, aktier och liknande, ställs däremot särskilda formkrav för att gåvan ska bli giltig. I de senare fallen krävs att en **god man** förordnas som kan företräda barnet och ta emot gåvan för barnets räkning. Överförmyndarnämnden förordnar denne gode man efter ansökan från föräldrarna. Då gåvan mottagits ska den gode mannen ansöka om överförmyndarnämndens samtycke till förvärvet. När uppdraget är slutfört ansöker den gode mannen om sitt entledigande och överförmyndarnämnden fattar beslut om upphörande.

Ansökan om god man

Vid ansökan om god man ska följande handlingar lämnas till överförmyndarnämnden:

- Ansökan från föräldrarna med en redogörelse för anledningen till behovet av en god man samt – om möjligt – förslag på god man
- Yttrande från barnet om det fyllt 16 år

- Personbevis där det anges vårdnadshavare för barnet
- Åtagande från föreslagen god man
- Lämplighetsintyg från föreslagen god man

Annan givare än föräldrarna

Om andra än föräldrarna är givare behövs ingen god man utan föräldrarna företräder barnet och tar emot gåvan för barnets räkning.

Fast egendom, bostadsrätt med mera – överförmyndarnämndens samtycke krävs

Föräldrar/gode män får endast med överförmyndarnämndens samtycke ta emot fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt som gåva för den underåriges räkning. Normalt bör överförmyndarnämnden lämna sitt samtycke om inte gåvan kan anses olämplig med hänsyn till egendomens natur, den underåriges ålder och framtida behov eller andra omständigheter. Det ska dock stå klart att gåvan är till nytta för den underårige.

Innan samtycke lämnas ska den underårige, yttra sig (om han eller hon fyllt 16 år) likaså dennes närmaste (om dessa inte är givare).

Ansökan om överförmyndarnämndens samtycke

För att samtycke ska kunna ges bör följande handlingar lämnas till överförmyndarnämnden:

- Ansökan med begäran om nämndens samtycke undertecknad av föräldrarna eller av gode mannen när sådan har förordnats. I ansökan ska uppges lämpligheten av gåvan för barnet och vem som ska stå för de löpande utgifterna.
- Gåvobrevet – av vilket ska framgå att gåvan är mottagen av föräldrar eller gode mannen
- Taxeringsbevis från Skatteverket om gåvan avser fastighet
- Gravationsbevis från Inskrivningsmyndigheten om gåvan avser fastighet
- Värderingsutlåtande om gåvan avser fastighet eller nyttjanderätt till fast egendom (bostadsrätt)
- Yttrande från den underårig om denne fyllt 16 år samt dennes föräldrar om dessa inte är givare

Övertagande av betalningsansvar eller utfärdande av revers

Om den underårige enligt gåvovillkoren ska överta betalningsansvar, pantsätta egendom eller utfärda revers till givaren krävs överförmyndarnämndens samtycke även till detta. Reversen ska bifogas till ansökan.

Kontrollerad förvaltning

Medför gåvan att barnets tillgångar – tillsammans med dess övriga tillgångar – överstiger åtta prisbasbelopp (358 400 kr år 2017) ska föräldrarna anmäla detta till överförmyndarnämnden. Förvaltningen av barnets tillgångar blir därmed kontrollerad. Förvaltningen blir också kontrollerad om gåvan oavsett värde består av fastighet, tomträtt eller bostadsrätt. Det kan också finnas som villkor i ett gåvobrev att överförmyndarnämnden ska kontrollera förvaltningen.

Särskild förvaltning

Gåvogivare kan ställa som villkor i ett gåvobrev att någon annan än föräldrarna ska förvalta den egendom den underårige får. En sådan person kallas **särskild förvaltare**. För att särskild förvaltning ska anses föreligga krävs att det i gåvobrevet klart framgår vem som ska vara särskild förvaltare och att det likaså klart framgår att förvaltningen ska ske utan bestämmanderätt för förmyndare. I och med detta ska inte heller denna förvaltning stå under överförmyndarnämndens tillsyn. Den särskilde förvaltaren är dock skyldig att årligen redovisa sin förvaltning till föräldrarna.

Gåvor från barns egendom

Föräldrar får inte ge bort den underåriges egendom, om det inte är fråga om personliga presenter vars värde inte står i missförhållande till den underåriges ekonomiska villkor enligt föräldrabalken 13 kap 11 §.

Det finns således ett uttryckligt förbud mot att ge bort barns tillgångar. Undantag gäller dock vad man kallar ”personliga presenter”. Med det menas födelsedagspresenter och julklappar. Men det bör observeras att föräldrarna inte får överskrida vad som är skäligt med tanke på barnets ekonomiska förhållanden. Bara i undantagsfall kan barns tillgångar användas för att köpa presenter åt andra. Föräldrar kan aldrig köpa sig själva presenter för barnets pengar.

Undantagsvis kan dock samtycke lämnas till att föräldrar får använda den underåriges inkomster till understöd åt anhöriga. Detta samtycke lämnas dock med stor restriktivitet.

Föräldrar kan heller inte för sina barns räkning avstå från arv, testamente eller förmånstagarförordnande. Med överförmyndarnämndens samtycke är det dock möjligt att så kallade särkullbarn avstår från arv föräldrabalken 15 kapitlet 6 §.